

SLOVENSKÉ INVESTIČNÉ PRIORITY PRE NOVÉ PROGRAMOVACIE OBDOBIE: TRANSFORMÁCIA HORNEJ NITRY A IMPLEMENTÁCIA PRIORITYNEHO CIEĽA 2 EKOLOGICKEJŠIA EURÓPA

Richard Filčák | Prievidza | 12/02/2020

Zmena klímy/ zvyšovanie cieľov EÚ na roky 2030 a 2050

Ambície nulového znečistenia pre prostredie bez toxických látok

Ochrana a obnova ekosystémov a biodiverzity

Od „farmy po vidličku“: spravodlivý, zdravý a ekologický potravinový systém

Urýchlenie prechodu na udržateľnú a inteligentnú mobilitu

Dodávky čistej, dostupnej a bezpečnej energie

Mobilizácia priemyslu pre čisté a obehové hospodárstvo

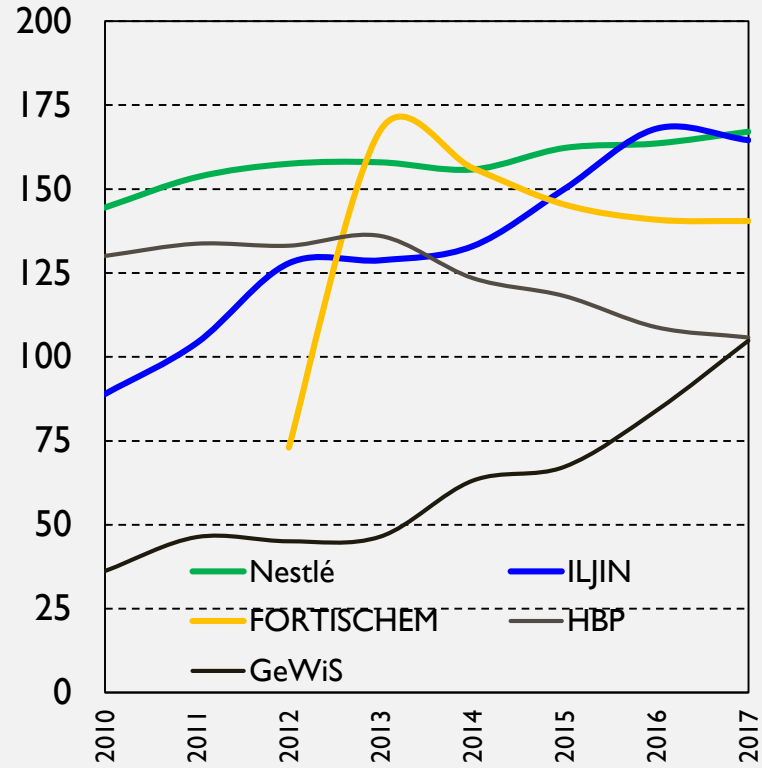
Budovanie a renovácia energeticky a zdrojovo efektívnym spôsobom

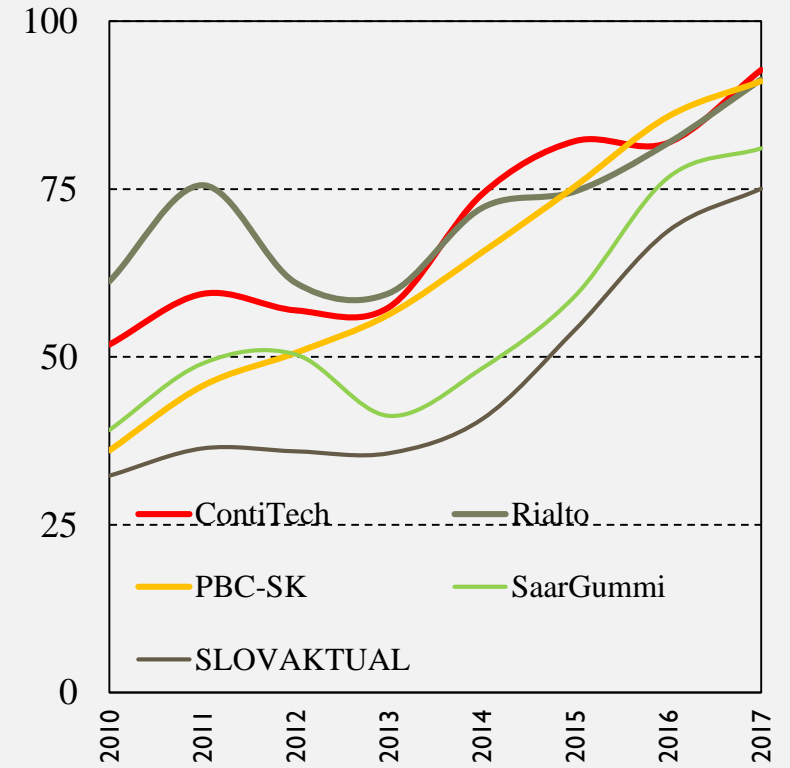
- **Európsky „klimatické právo“ zakotvuje klimatickú neutralitu do roku 2050**
- **Nová stratégia EÚ v oblasti adaptácie v rokoch 2020/2021**
- **Vlna obnovy pre odvetvie stavebníctva v roku 2020 - Zdvojnásobiť mieru renovácií**
- **Priemyselná stratégia EÚ, nový akčný plán obehového hospodárstva (vrátane politiky udržateľných výrobkov, procesu výroby ocele s nulovým obsahom uhlíka do roku 2030)**
- **Právne predpisy o batériách a obehovom hospodárstve, legislatívne reformy týkajúce sa odpadu**
- **Podporiť verejné miesta dobíjania: 1 milión do roku 2025, udržateľné alternatívne palivá pre rôzne druhy dopravy, prísne normy emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia pre vozidlá so spaľovacím motorom**
- **Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 zameraná na hlavné príčiny straty biodiverzity, nová stratégia EÚ v oblasti lesného hospodárstva**

- **Mobilizácia finančných zdrojov, Just Transition, skupina EIB (cieľ v oblasti zmeny klímy do roku 2025 na 50%), verejno-súkromné partnerstvá**
- **Cieľ 25% pre uplatňovanie hľadiska klímy vo všetkých programoch EÚ v rámci VFR 2021 - 2027**

HLAVNÝ ZAMESTNÁVATELIA V REGIÓNE

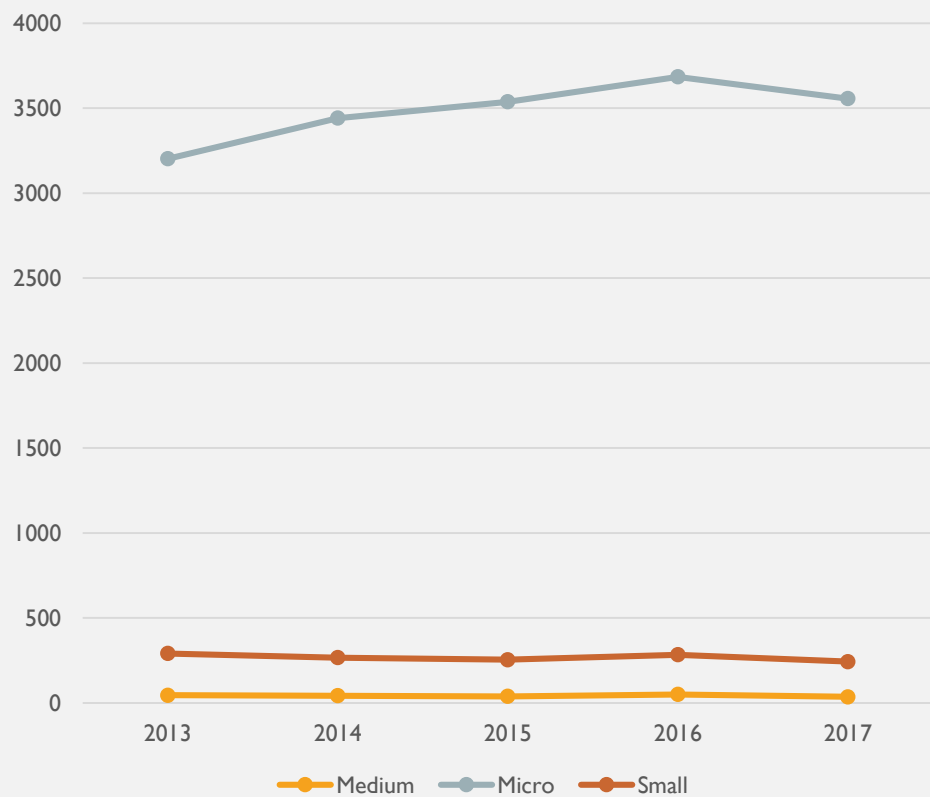
Prievidza district, €m

Partizánske district, €m

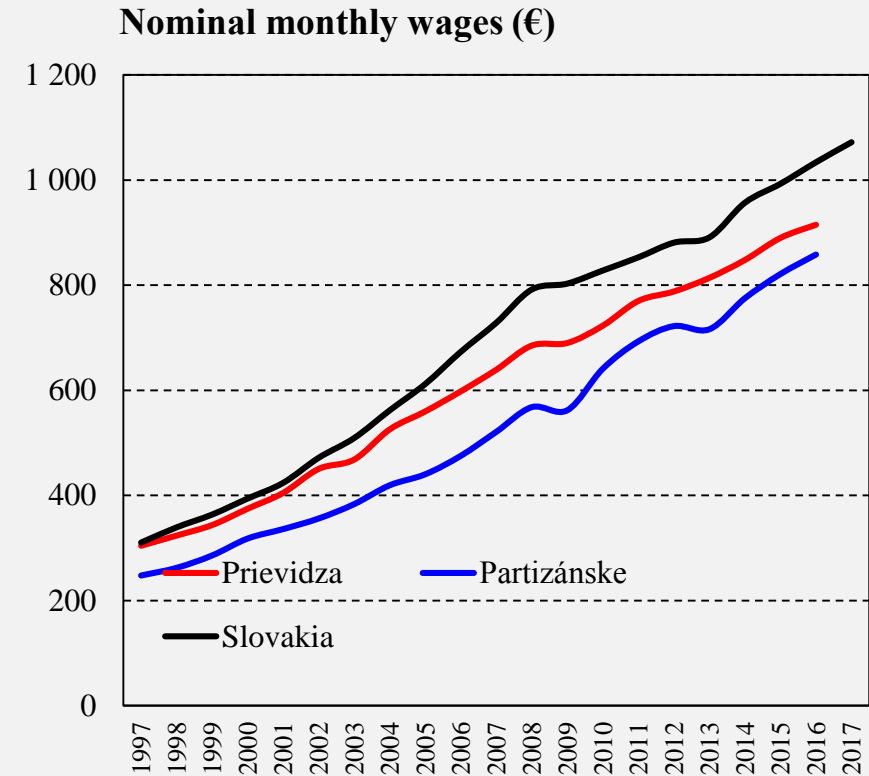
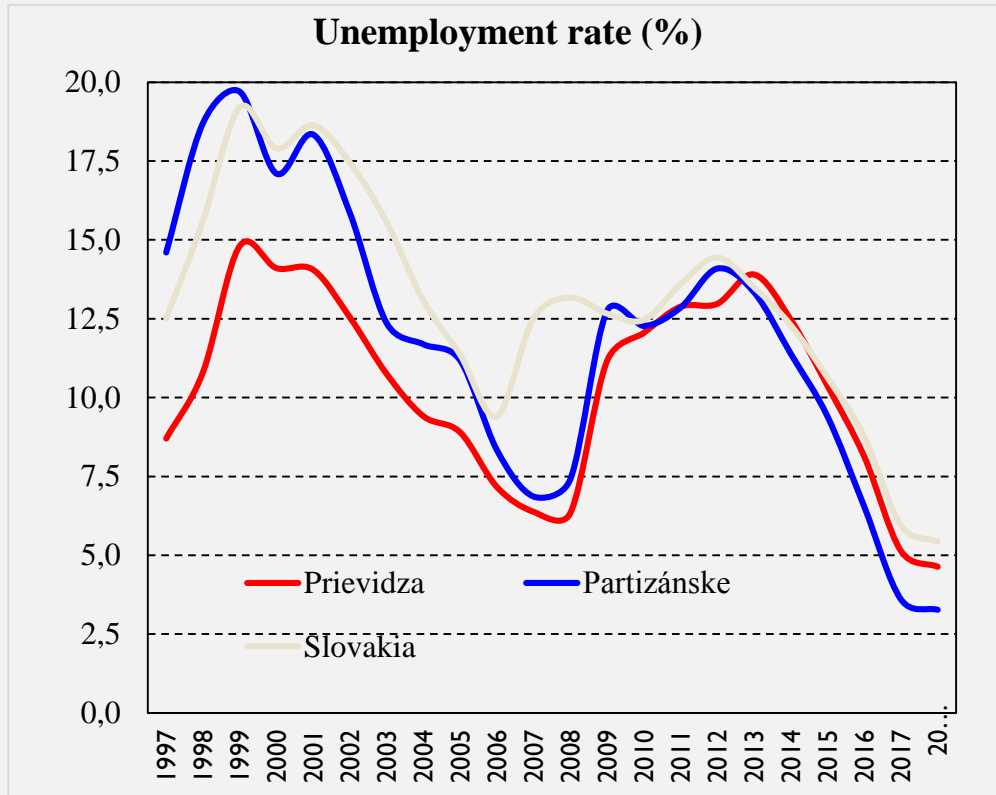

MALÉ A STREDNÉ PODNIKANIE V REGIÓNE

Section NACE Rev. 2	Počet MSP (priemer 2013-2017)			% MSP (priemer 2013-2017)		
	HN*	Prievidza	Partizánske	HN*	Prievidza	Partizánske
A. Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	91	68	22	3%	3%	3%
B. Ťažba a dobývanie kameňa	9	8	1	0%	0%	0%
C. Výroba	443	316	127	13%	12%	15%
(D) Dodávka elektriny, plynu, pary a vzduchu	16	10	6	0%	0%	1%
E. Činnosti súvisiace s dodávkou vody, čistením odpadových vôd, odpadovým hospodárstvom a odstraňovaním škôd	26	16	10	1%	1%	1%
(F) Stavebníctvo	404	316	88	11%	12%	11%
(G) Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	990	729	260	28%	27%	32%
H. Preprava a skladovanie	129	97	32	4%	4%	4%
(I) Ubytovacie a stravovacie služby	153	127	26	4%	5%	3%
J) Informácie a komunikácia	155	125	30	4%	5%	4%
K) Finančné a poisťovacie činnosti	44	38	6	1%	1%	1%
L) Činnosti v oblasti nehnuteľností	224	178	46	6%	7%	6%
M) Odborné, vedecké a technické činnosti	372	304	69	11%	11%	8%
N) Administratívne a podporné činnosti	173	140	33	5%	5%	4%
(O) Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	13	12	2	0%	0%	0%
(P) Vzdelávanie	29	26	3	1%	1%	0%
Q) Činnosti v oblasti ľudského zdravia a sociálnej práce	171	127	43	5%	5%	5%
(R) Umenie, zábava a rekreácia	49	43	6	1%	2%	1%
S) Ostatné služby	49	40	9	1%	1%	1%
Celkom	3540	2 721	819	100%	100%	100%

TRENDY V ZAMESTNANOSTI A MZDÁCH

„V nasledujúcich rokoch nahradím polovicu ľudí, ktorých tu vidíte [na dopravnom páse] priemyselnými robotmi.“

"Zvyšujeme platy, musíme si udržiavať našich zamestnancov ... neplánujeme zamestnávať viac ľudí ... je to komplikované, nie je veľa dostupných, ak chcú pracovať, už pracujú, ostatným je lepšie sa vyhnúť“

„Naším cieľom je vyrábať priemyselné roboty, ktoré sú vlastne hlúpe ... na ich obsluhu potrebujete nulovú kvalifikáciu.“

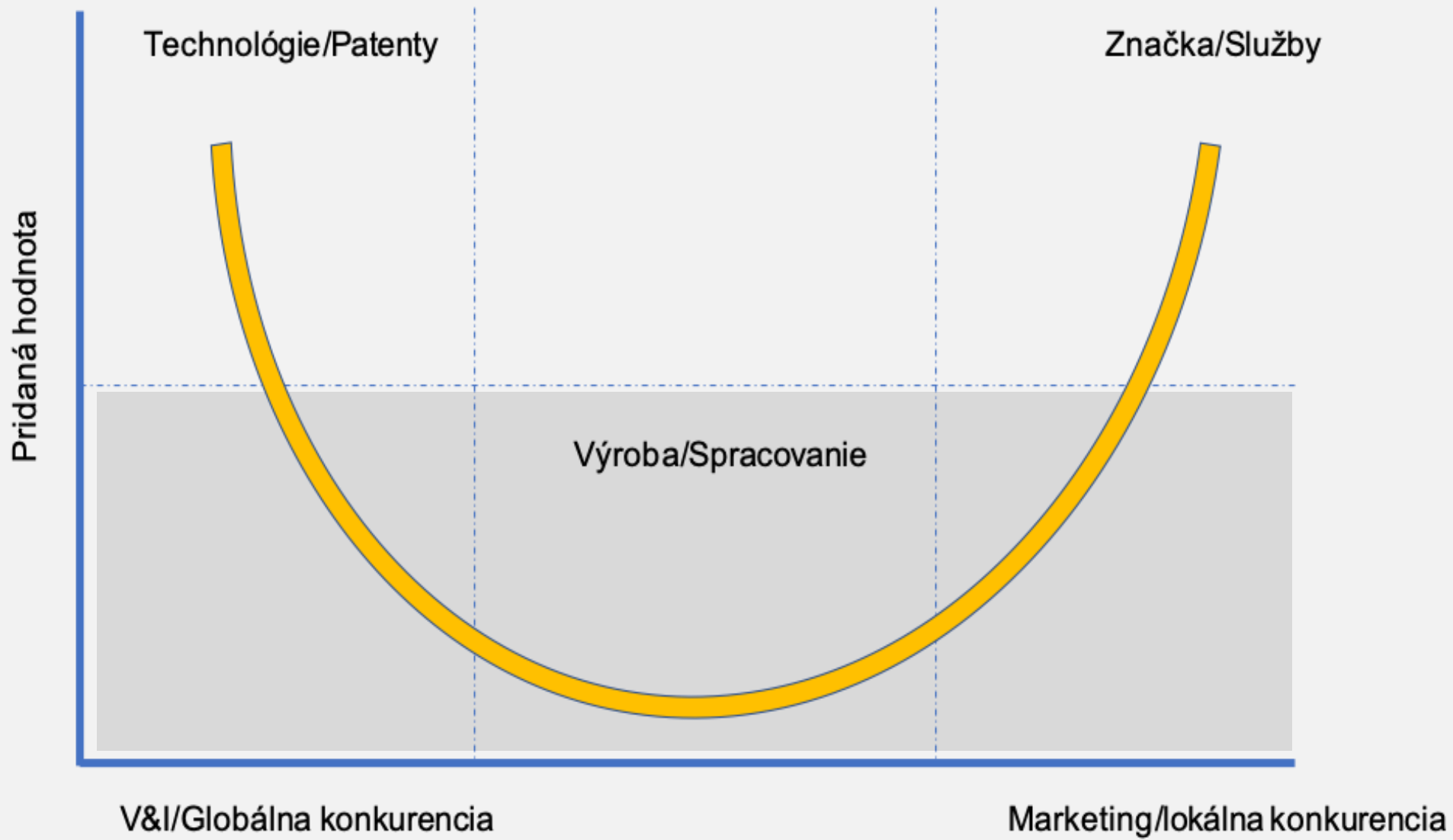
„Samozrejme čelíme konkurencii [na trhu práce] ... veľké spoločnosti tu alebo v Trenčíne majú lepšie príležitosti ... snažíme sa prilákať ľudí zo zahraničia ... Narážame na slabý potenciál absolventov miestnych škôl“

“Chodia sem ľudia čo chcú podnikat’ na pôde, ale dostať sa k pôde je veľmi ťažké, niet jej a čo je niekto blokuje...”

“Kúpna sila tuná v regióne je slabá... podnikám v službách 20 rokov... tu sú malé platy v službách a pri tých cenách a nákladoch ani iné byť nemôžu.”

Cyklické – Štrukturálne – Inštitucionálne faktory

Osobné rozhovory, MSP/Horná Nitra, 2019.

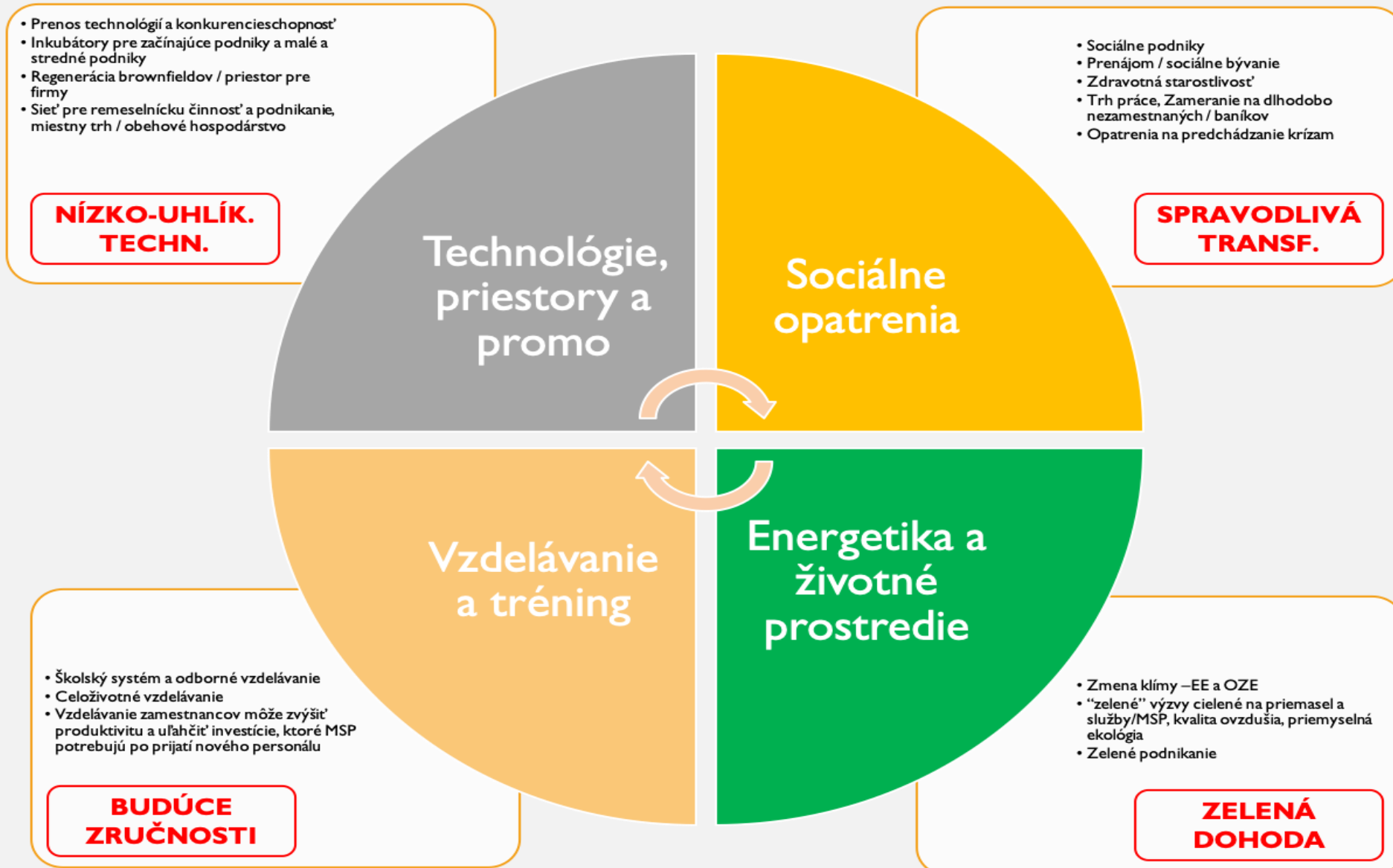
Zdroj: Stan Shih, 1992.

REGIÓN A ZELENÁ DOHODA 2050

- Investície do ekológie videné nie ako nákladová položka, ale investícia do dlhodoobej konkurencieschopnosti
- Horná Nitra ako rozvinutý priemyselný región bude musieť v tejto oblasti silne investovať
- Kvalita ovzdušia, rekultivácia a staré zátáže
- Poľnohospodárstvo, služby a alternatívy
- Možnosti externého financovania vs. Interné kapacity

REGIÓN A ZELENÁ DOHODA 2050

PD - CIEĽ 2: NÍZKOUHLÍKOVÉ OBEHOVÉ HOSPODÁRSTVO ADAPTOVANÉ NA ZMENU KLÍMY

2.1 Zvýšenie energetickej efektívnosti, podpora OZE a zníženie emisií skleníkových plynov

- 2.1.1 Zvýšenie energetickej efektívnosti a využívania OZE v podnikoch a zníženie energetickej náročnosti budov
- 2.1.2 Podpora obnoviteľných zdrojov energie a účinných systémov centrálného zásobovania teplom (CZT) v oblasti zásobovania teplom a chladom a inteligentných energetických systémov, uskladňovania energie
- 2.1.3 Podpora udržateľnej mobility zvýšením podielu alternatívnych ekologickejších pohonov v doprave

2.2 Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám

- 2.2.1 Preventívne a adaptačné opatrenia v povodiach, retenčná schopnosť krajiny a sídelného prostredia
- 2.2.2 Preventívne opatrenia na ochranu pred mimoriadnymi udalosťami spojenými so zmenou klímy
- 2.2.3 Znižovanie rizika katastrof cestou zvyšovania kapacít, pripravenosti a reakcie
- 2.2.4 Podpora adaptačného procesu cestou zlepšenia dostupnosti údajov, podpory tvorby strategických dokumentov a zvyšovania povedomia verejnosti

2.3 Prechod na obehové hospodárstvo a efektívne využívanie zdrojov

- 2.3.1 Komplexný prístup k prevencii tvorby, opätovného použitia a zhodnocovania odpadov
- 2.3.2 Podpora prechodu k obehovému hospodárstvu a efektívneho využitia zdrojov
- 2.3.3 Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility

2.4 Podpora udržateľného vodného hospodárstva

- 2.4.1 Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd

2.5 Zlepšenie ochrany prírody, biodiverzity a ekosystémových služieb, kvality ovzdušia a zníženie znečistenia environmentálnymi zát'azami

- 2.5.1 Investície do ochrany prírody, biodiverzity a kvality ekosystémov a ekosystémových služieb
- 2.5.2 Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych zát'azí
- 2.5.3 Investície do zlepšenia kvality ovzdušia

2.6. Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility

FINANCOVANIE A REGIONÁLNE PRÍSTUPY

- **Možnosti vyplývajúce z novej Partnerskej dohody a na ňu nadväzujúcich Operačných programov** (Cielené výzvy obmedzené na subjekty pôsobiace v regióne, preferenčné zaobchádzanie s regionálnymi subjektami vo všeobecných výzvach, podiel z celkovej finančnej pomoci na obdobie rokov 2021 - 2027 na úrovni novej partnerskej dohody)
- **Rámcové/Strategické projekty:** Využitie predpokladaného nástroja strategických projektov (nové programové obdobie 2021 - 2027) a príprava a implementácia projektov, ktoré by kombinovali zdroje z rôznych operačných programov a súčasne riešili kľúčové štrukturálne problémy v Hornej Nitre.
- **Iné možnosti:** Spoločná poľnohospodárska politika, LIFE, Just Transition, verejno-súkromné partnerstvá...

MOŽNÉ RÁMCOVÉ PRÍSTUPY/PROJEKTY

- **Príklad 1. Strategický projekt zameraný na odliv mozgov** (Udržať ľudí a prilákať nových – obehová ekonomika)
- **Príklad 2. Inovačného centrum** (priestor a koučing na podporu miestneho podnikania v regionálnom inovačnom centre, zameranie na zelené technológie)
- **Príklad 3. Zameranie na brownfields** (Využívanie budov z minulosti pre budúci rast)
- **Príklad 4. Otváranie nových príležitostí a rozvoj miestnych kapacít MSP** (Pomocou dočasného opatrenia technickej pomoci na mieste na zlepšenie prevádzkového prostredia MSP, identifikácia nových príležitostí v podnikaní / službách a poskytovanie cielenej technickej pomoci MSP v EŠIF)
- **Príklad 5. Prechod k čistej energii** (Využitie momentu postupného vyradovania uhlia pre komplexný projekt prechodu energie v regióne so zameraním na malé a stredné podniky)

IMPLEMENTÁCIA A RIADENIE: HLAVNÉ VÝZVY

PRIEREZOVÉ

Otázka vízie: Zelený údel (Green Deal), nová transformácia ekonomiky a prenos poznatkov z vedy do praxe

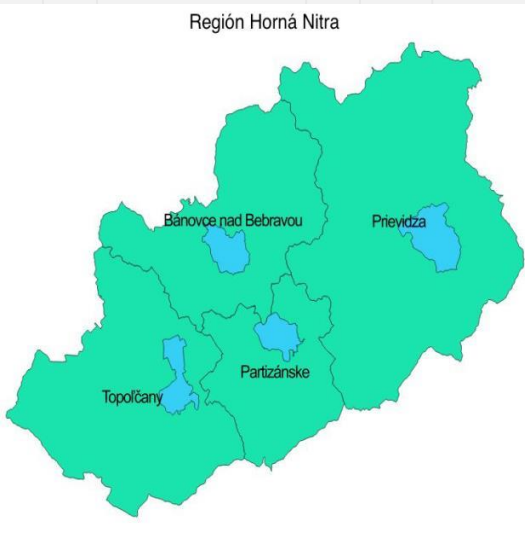
Lokálne kapacity:

- Administratívne zaťaženie spojené s procesom, postupy a technické prekážky si vyžaduje investície do ľudí
- Strategické alebo rámcové projekty si vyžadujú miestne vedenie a komunikáciu
- Fragmentovaný región verus potreba spojeného a prepojeného prístupu
- Zapojenie zainteresovaných subjektov a využitie „Okna príležitosti“
- Nastavenie medzi centrálnou a regionálnou úrovňou v procesoch plánovania a implementácie

ŠPECIFICKÉ

Vo všetkých týchto opatreniach má na tento proces vplyv niekoľko základných výziev

- Pravidlá a prax obstarávania
- Vlastnícke / pozemkové práva (vplyv od zelenej infraštruktúry, cyklistickej infraštruktúry až po čistenie odpadových vôd)
- OZE a sieťové pripojenie, zdatné podnikateľské prostredie
- Požiadavky na decentralizáciu technickej pomoci verus zabezpečenie kvality a normy

FILCAK.RICHARD@GMAIL.COM